



ΟΥΤΟΠΙΑ

Τριμηνιαία Έκδοση Θεωρίας και Πολιτισμού, Καλλιδρομίου 89 και Τσαμαδού, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 36.07.742, Φαξ: 210 38.36.658, www.u-topia.gr

ΥΤΟΡΙΑ

A three-monthly Review of Theory and Culture, Editor: E.I. Bitsakis
Kallidromiou 89, 106 80 Athens, Greece,
Tel.: 210 36.07.742, Fax: 210 38.36.658, www.u-topia.gr

Εκδότης: Ευτύχης Μπιτσάκης

Εκδόσεις Τόπος

Κεντρική διάθεση: Εκδόσεις Τόπος

Πλαπούτα 2 & Καλλιδρομίου, 114 73 Αθήνα, Τηλ.: 210 32.21.580, Φαξ: 210 32.11.246

Συντακτική Επιτροπή

Βασίλης Αλεξίου, Χρίστος Αλεξίου, Λεωνίδας Βατικιώτης, Ειρήνη Γαϊτάνου, Θανάσης Γκιούρας, Κώστας Γούσης, Χρήστος Δεμεντζόπουλος, Δημήτρης Δημητούλης, Αντρέας Θεοφίλου, Έκτωρ Κακναβάτος†, Τιτίκα Καραβία, Ερατοσθένης Καψωμένος, Κατερίνα Κέη†, Μαρία Κοκκίνου, Λαοκρατία Λάκκα, Γιώργος Μανιάτης, Κατερίνα Μάτσα, Δημήτρης Μπελαντής, Ευτύχης Μπιτσάκης, Γιάννης Νικολακόπουλος, Ηρακλής Οικονόμου, Αντρέας Παγουλάτος†, Αποστόλης Παλιούρας, Νίκος Παπαδάτος, Πέτρος Παπακωνσταντίνου, Δημήτρης Σαραφινός, Μάνος Σπυριδάκης, Γιώργος Σταμάτης, Σταύρος Σταυριδής, Παναγιώτης Σωτήρης, Αλέξανδρος Χρύσης.

Τακτικοί Συνεργάτες

Χρίστος Γεωργίου, Γιάννης Δάλλας, Μανώλης Δαφέρμος, Γιώργος Διζικιρίκης†, Σόνια Ιλίνσκαγια, Γιάννης Κουζής, Στάθης Κουβελάκης, Κώστας Λαπαβίτσας, Γιώργος Λιερός, Γιώργος Λιοδάκης, I.N. Μαρκόπουλος, Σταύρος Μανρουδέας, Θόδωρος Μεγαλοοικονόμου, Βασιλης Μηνακάκης, Χρυσούλα Μητροπούλου, Παναγιώτης Νούτσος, Ευαγγελή Ντάτση, Κώστας Παλούκης, Ευτύχης Παπαδοπετράκης, Δημήτρης Πατέλης, Σάββας Πατσαλίδης, Περικλής Παυλίδης, Γιώργος Παυλόπουλος, Γιάννης Πλάγγεσης, Ελένη Πορτάλιου, Δημήτρης Ρόκος, Νίκος Ταμπάκης, Δημήτρης Τζωρτζόπουλος, Πάνος Τότσικας, Γιώργος Τριμπέρης, Βασιλης Φούσκας, Λένα Χαραλαμποπούλου.

Επιμέλεια και διόρθωση δοκιμών: Θάνος Μοσχούδης

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Εκδόσεις Τόπος, τηλ.: 210 82.22.835

Εκτύπωση: Προσχέδιο

Για τους συνεργάτες της Ουτοπίας

Τα κείμενα που δημοσιεύονται εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα. Η Συντακτική Επιτροπή ευθύνεται για την επιλογή τους. Κάθε κείμενο κρίνεται από δύο ειδικούς, μέλη ή μη της Συντακτικής Επιτροπής. Σε περίπτωση διαφωνίας, το κείμενο δίδεται σε τρίτο κριτή. Τα προς κρίση από τη Συντακτική Επιτροπή κείμενα αποστέλλονται σε ηλεκτρονική μορφή σε αρχείο Word στη διεύθυνση, info@u-topia.gr. Το σύνολο των λέξεων των συμβολών πρέπει να είναι έως 6.000, της βιβλιογραφίας συμπεριλαμβανομένης, σε γραμματοσειρά Times New Roman και σε διάστιχο 1,5 ίντσας. Ακολουθείται το σύστημα Harvard. Για περισσότερες οδηγίες, βλ. στην ως άνω ιστοσελίδα.

Τιμή τεύχους :11 ευρώ. Ετήσια συνδρομή εσωτερικού: 40 ευρώ. Φοιτητές: 30 ευρώ. Οργανισμοί: 100 ευρώ. Ετήσια συνδρομή εξωτερικού: ΕΥΡΩΠΗ: 80 ευρώ - ΗΠΑ: 95 ευρώ. Οργανισμοί εξωτερικού: 130 ευρώ.

Συνδρομές: ALPHA BANK, 128002320002920 (ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, 151/470821-09 (ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.)

Αριθμός τεύχους: 128, Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2019
ISSN: 1105-9141

Εξώφυλλο: Μαρία Πετρούλια «Μαύρα Σχέδια» (2010-2014)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

9 ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΕ ΜΙΑ ΥΛΙΣΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΔΕΑΤΟΥ»
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
János Sipos

21 ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΝΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ
HEGEL
Joël Biard

35 «Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΕΝΟΥ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΥΛΗΣ»
Ν.Γ. Αντωνίου

41 ΜΙΚΡΟΦΥΣΙΚΗ: ΠΡΟΣ ΕΝΑΝ ΜΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
Ευτύχης Μπτσάκης

63 ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
Jean-Claude Pecker

83 ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
Michel Paty

93 ΥΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΦΥΣΙΚΗ
Franco Selleri

ΜΕΛΕΤΕΣ

111 Ο ΖΑΠΑΤΙΣΜΟΣ
Χόρχε Αλόνσο

129 Ο ΜΙΣΕΛ ΦΟΥΚΩ ΚΑΙ Η ΜΑΡΞΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Αγγελική Παπαθανασίου

- 151 « LA PAROLE A ÉTÉ DONNÉE À L' HOMME POUR DÉGUISER SA
PENSÉE»
Ο ΛΟΓΟΣ (ΟΜΙΛΙΑ) ΔΟΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΤΑΜ-
ΦΙΕΖΕΙ ΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ
Πέτρος Πέτκας
- 165 «Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑ
ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΟΓΟ – ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ»
Γιούλη Χρονοπούλου
- 179 ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ
Γιάννης Δάλλας

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- 205 *SOCIALISM AND COMMODITY PRODUCTION: ESSAY IN MARX REVIVAL*
Paresh Chattopadhyay
- 210 ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ
Ιωάννης Μαρκόπουλος

Σύμφωνα με ορισμένα θετικιστικά ρεύματα, υπάρχει μια τυπική και μη αναγώγιμη διαφορά ανάμεσα στις φυσικές επιστήμες και τη φιλοσοφία. Για τους ακραίους, οι φιλοσοφικές προτάσεις στερούνται νοήματος.

Εντούτοις, η ιστορικά διαφοροποιούμενη σχέση των φυσικών επιστημών με τη φιλοσοφία είναι ενδογενής, παρά την καταστατική τους διαφορά. Στην ελληνική αρχαιότητα, οι αναπτυσσόμενες επιστήμες απετέλεσαν την άρνηση και ταυτόχρονα την κληρονόμο της φιλοσοφίας. Στα νεώτερα χρόνια, οι φυσικές επιστήμες και ειδικά η φυσική, θεμελιώθηκαν πάντα σε φιλοσοφικές προκείμενες. Το μηχανιστικό Σύμπαν του Νεύτωνα, π.χ. θεμελιώθηκε στην ατομική υπόθεση, αλλά σε αντίθεση με τα άτομα του Δημόκριτου, τα *σωμάτια* του Νεύτωνα είχαν δημιουργηθεί από τον Θεό. Αναδραστικά, οι νεώτερες επιστήμες ασκούσαν πάντα μια ιδεολογική λειτουργία. Ήταν παραγωγοί ιδεολογίας.

Στην εποχή μας η προσχετικιστική, λανθασμένη ερμηνεία της ειδικής θεωρίας της Σχετικότητας, απετέλεσε τη βάση για ένα επιστημονικοφανή αντιυλισμό. Η γενική θεωρία της Σχετικότητας, απετέλεσε το μαθηματικό πλαίσιο για τη δημιουργία προτύπων της *γέννησης* και της *εξελίξεως* του *Σύμπαντος*. Η ανθρωπική αρχή, αντιστρέφοντας τις σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος, ισχυρίζεται ότι το Σύμπαν δημιουργήθηκε για να υπάρξει ο άνθρωπος. Σε αντίθεση με τη δαρβινική θεωρία, και τη σύγχρονη βιολογία και νευρολογία, οι μυθικές αντιλήψεις για την ψυχή, συνεχίζουν να ενισχύουν τον σύγχρονο επιστημονικοφανή ιδεαλισμό, καθώς και ακραίες μυστικιστικές αγυρτείες.

Οι σύγχρονες ιδεαλιστικές, μυστικιστικές και ανορθολογικές δοξασίες, διαχέονται από τα ΜΜΕ, ενσωματώνονται στη Μέση Εκπαίδευση, διδάσκονται στα Πανεπιστήμια.

Το φαινόμενο είναι παγκόσμιο, και η χώρα μας δεν αποτελεί εξαίρεση. Αυτές τις μέρες μάλιστα ξέσπασε το γνωστό σχετικό σκάνδαλο: Πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και στελέχη της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, διαδίδουν από τηλεοράσεις, ραδιόφωνα και μέσω του τύπου, αντιλήψεις που συγκροτούν ένα σύμπαν ψευδοεπιστημονικής, ασυνάρτητης και μυστικιστικής κοσμοαντίληψης.

Η έκδοση του σημερινού τεύχους της *Ουτοπίας*, που εντελώς συμπτωματικά συνέπεσε με το σκάνδαλο των φυσικών, αποτελεί μια απόπειρα ορθολογικής ερμηνείας θεμελιωδών επιστημολογικών και φιλοσοφικών ερωτημάτων, με βάση τα πιο πρόσφατα δεδομένα της φυσικής και γενικότερα των σημερινών επιστημών.

Το σημερινό τεύχος εικονογραφείται με «Μαύρα Σχέδια» (2010-2014) της ζωγράφου Μαρίας Πετρούλια (Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 1981-1987, Εργαστήριο Νίκου Κεσανλή). Από το 1990 η κυρία Πετρούλια διδάσκει στη Μέση Εκπαίδευση.



ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ